

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Запорізька політехніка»

Кафедра «Іноземна філологія та переклад»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарного факультету

Микола ДЄДКОВ

2024 року

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК8 Практичний курс другої іноземної мови (німецька)

освітня програма (спеціалізація) «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

спеціальність 035 Філологія

галузі знань 03 Гуманітарні науки

ступінь вищої освіти бакалавр

2024 рік

Програма з дисципліни «Практичний курс другої іноземної мови (німецька)»

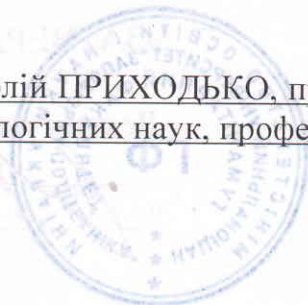
спеціальності 035 Філологія,

освітня програма (спеціалізація) «Германські мови та літератури (переклад включно), перша
– англійська»

Розробник: Анатолій ПРИХОДЬКО, професор кафедри «Іноземна філологія та пере-
клад», доктор філологічних наук, професор

Програма погоджена:

В.о. завідувачки кафедри
«Іноземна філологія та переклад»

Наталія ЖУКОВА
_____ 2024

Гарант освітньої програми

Кирил ТАРАСЕНКО

_____ 2024

Схвалено науково-методичною комісією гуманітарного факультету
Протокол від «21» серпня 2024 року № 1

Голова науково-методичної комісії

Микола ДЄДКОВ
_____ 2024

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна характеристика

Обов'язковий освітній компонент	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Обмеження щодо форм навчання	Без обмежень

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів	11	
Модулів	2	2
Змістових модулів	4	4
Семестр	7, 8	7, 8
Загальна кількість годин	362	
із них аудиторних:	102	24
лекції:	-	-
практичні:	102	24
лабораторні:	-	-
семінарські	-	2
самостійна робота	260	338
Індивідуальні завдання	-	-
Курсова робота (проект)	-	-
	<i>залік, екзамен</i>	<i>залік, екзамен</i>

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни є досягнення мовної компетенції рівня В-2. Вона реалізується шляхом досягнення таких субцілей:

- практична (формування у студентів знання і навички для забезпечення ефективного спілкування в академічному середовищі);
- пізнавальна (залучення студентів до таких академічних видів діяльності, які активізують і далі розвивають увесь спектр їхніх пізнавальних здібностей);
- розвиваюча (формування і розвиток особистої мотивації студентів (цінностей, ідеалів), зміцнення впевненості студентів як користувачів мови, а також їх позитивного ставлення до оволодіння предметом);
- соціокультурна (усвідомлення важливих і різнопланових міжнародних соціокультурних проблем для того, щоб діяти належним чином у культурному розмаїтті професійних і академічних ситуацій).

3. ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- розуміти основні ідеї та розпізнавати відповідну інформацію в ході детальних обговорень, дебатів, офіційних доповідей, лекцій бесід, що за темою пов'язані з навчанням та спеціальністю;

- визначати позицію і точку зору мовця, розрізняти різні стилістичні реєстри в усному та письмовому спілкуванні з друзями, незнайомцями колегами, працедавцями та з людьми різного віку і соціального статусу, маючи при цьому різні наміри спілкування;

- реагувати на основні ідеї та розпізнавати суттєво важливу інформацію під час обговорень, бесід, що пов'язані з навчанням та професією;

- пристосовуватися до змін, які зазвичай трапляються під час бесіди і стосуються її напрямку, стилю тощо,

- виконувати широку низку мовленнєвих функцій і реагувати на них гнучко користуючись загальноживаними фразами

- виступати з підготовленими індивідуальними презентаціями по колу тем академічного та професійного спрямування,- продукувати чіткий, детальний монолог з широкого кола тем, пов'язаних з навчанням та спеціальністю користуватися базовими засобами зв'язку для поєднання висловлювань у чіткий, логічно зв'язаний дискурс,

- розуміти тексти, пов'язані з навчанням та спеціальністю, з підручників та інших джерел, розуміти намір автора письмового тексту і комунікативні наслідки висловлювання,

- писати зрозумілі тексти різного спрямування, пов'язані з особистою сферою, писати у стандартному форматі,

- запитувати з метою пошуку інформації, знаходити конкретну інформацію, пов'язану з процесом чи предметом навчання, користуючись для цього бібліотечним каталогом, сторінкою змісту або показником, довідниками, словниками та Інтернетом, запитувати, щоб отримати суттєво важливу інформацію, пов'язану з навчанням або спеціальністю, прогнозувати інформацію, користуючись для цього "ключами".

4. ПРЕ- І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення дисципліни є успішне засвоєння матеріалу практичного курсу сучасної німецької мови, що вивчався упродовж 1-6 семестрів цієї спеціальності.

ті (рівні мовної підготовки А-1, А-2 і В-1). Курс передбачає оволодіння німецькою мовою на рівні В-2.

5. ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з вимогами *Стандарту вищої освіти* [Наказ МОН України № 896 від 20.06.2019] та *Освітньо-професійної програми* [Запоріжжя: НУЗП, 2024] здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти мають набути таких **компетентностей**:

● **інтегральна компетентність** (ІК)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, перекладу і міжкультурної комунікації у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення наукових досліджень і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

● **загальні компетентності** (ЗК)

ЗК-3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК-9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК-10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-16. Здатність до критичного аналізу текстів різного жанру і застосування набутих знань у професійній діяльності.

● **спеціальні (фахові) компетентності** (СК)

СК-3. Здатність використовувати у професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються, а також структуру перекладознавчої професії та її роль у суспільстві.

СК-4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.

СК-6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя

СК-7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

СК-8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК-9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

СК-10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

СК-12. Здатність до організації ділової комунікації.

СК-13. Володіння двома іноземними мовами відповідно до загальноєвропейських стандартів мовної освіти (CEFR): рівень С1 для першої мови (англійська), рівень В2 – для другої мови.

СК-14. Здатність здійснювати двосторонній (усний і письмовий) переклад текстів різного жанру та формату з іноземної мови на рідну та з рідної на іноземну

● **програми результати навчання**

ПРН-1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями держа-

вною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН-2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідні дані з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН-3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН-5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПРН-8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН-10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН-11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ПРН-14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних задач.

ПРН-17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН-20. В опорі на володіння іноземними мовами відповідно до загальноєвропейського стандарту CEFR, а також усталеними перекладацькими трансформаціями професійно здійснювати двосторонній усний і письмовий переклад текстів науково-технічної галузі та інших сфер.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Тема 1. *Arbeit und Freizeit / Робота і вільний час*

Тема 2. *Feste und Bräuche / Свята і обряди*

Тема 3. *Filmkunst / Мистецтво кіно*

Змістовий модуль 2.

Тема 4. *Reisen / Поїздка*

Тема 5. *Musik / Музика*

Тема 6. *Mode / Moda*

Змістовий модуль 3.

Тема 7. *Menschen / Люди*

Тема 8. *Städte / Місто*

Тема 9. *Sprachen / Мови*

Змістовий модуль 4.

Тема 10. *Liebe / Кохання*

Тема 11. *Beruf / Професія*

Тема 12. *Zukunft / Майбутнє*

6. ОРІЄНТОВНИЙ РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Денна форма		Заочна форма	
	разом	у т.ч.	разом	у тому числі

		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
МОДУЛЬ 1 (СЕМЕСТР 7)												
Змістовий модуль 1												
Тема 1.	31		10			21	27		2			25
Тема 2.	25		8			17	27		2			25
Тема 3.	25		8			17	27		2			25
<i>Разом за ЗМ-1</i>	<i>81</i>		<i>26</i>			<i>55</i>	<i>81</i>		<i>6</i>			<i>75</i>
Змістовий модуль 2												
Тема 4.	31		10			21	27		2			25
Тема 5.	25		8			17	27		2			25
Тема 6.	25		8			17	27		2			25
<i>Разом за ЗМ-2</i>	<i>81</i>		<i>26</i>			<i>55</i>	<i>81</i>		<i>6</i>			<i>75</i>
<i>За 7-й семестр</i>	<i>162</i>		<i>52</i>			<i>110</i>	<i>162</i>		<i>12</i>			<i>150</i>
МОДУЛЬ 2 (СЕМЕСТР 8)												
Змістовий модуль 3												
Тема 7.	34		9			25	25		2			23
Тема 8.	33		8			25	25		2			23
Тема 9.	33		8			25	25		2			23
<i>Разом за ЗМ-3</i>	<i>100</i>		<i>25</i>			<i>75</i>	<i>75</i>		<i>6</i>			<i>69</i>
Змістовий модуль 4												
Тема 10.	34		9			25	25		2			23
Тема 11.	33		8			25	25		2			23
Тема 12.	33		8			25	25		2			23
<i>Разом за ЗМ-4</i>	<i>100</i>		<i>25</i>			<i>75</i>	<i>75</i>		<i>6</i>			<i>69</i>
<i>За 8-й семестр</i>	<i>200</i>		<i>50</i>			<i>150</i>	<i>150</i>		<i>12</i>			<i>138</i>
Разом за н. рік	362		102			260	312		24			288

7. ВИДИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ ТА ЇХ ОРІЄНТОВНИЙ ЗМІСТ

№	Тема	Вид	Зміст
1	<i>Arbeit und Freizeit</i>	<i>практ.</i>	Опрацювання лексики за темою (с. 9-20). Читання, переклад, переказ відповідних текстів. Аудіювання – пісня "Wenn alle das täten". Граматика: Konjunktiv; Finalsatz. Презентація розм. теми "Arbeit vs. Freizeit". Письмові вправи.
2	<i>Feste und Bräuche</i>	<i>практ.</i>	Опрацювання лексики за темою (с. 33-44). Читання, переклад і переказ відповідних текстів. Аудіювання: "Feste und Ferien". Граматика: Modalverben; reflexive Verben; temporale Konjunktion / Präpositionen. Презентація розм. теми "Ein feiertag in unserer Familie". Письмові вправи.
3	<i>Filmkunst</i>	<i>практ.</i>	Опрацювання лексики за темою (с. 69-80). Читання, переклад і переказ відповідних текстів. Аудіювання: пісня "Sag mir, wo die Blumen sind". Тема "Kino im XXI. Jahrhundert".
4	<i>Reisen.</i>	<i>практ.</i>	Опрацювання лексики за темою (с. 81-92). Читання, переклад, переказ відповідних текстів. Аудіювання: "Ratgeber: Urlaubsreise". Письмо: офіційний лист; виконання письмових вправ. Граматика: Imperativ; Präpositionen; lokale Adverbien. Презентація розм. теми "Meine Traumreise: wie sie war oder wie sie sein muss".
5	<i>Musik</i>	<i>практ.</i>	Опрацювання лексики за темою (с. 93-104). Вміння писати автобіографію, передавати просту інформацію. Аудіювання "Der Musikstudent". Граматика: Negation; Infinitiv mit und ohne "zu". Презентація теми "Musik in meiner Welt". Виконання письмових вправ.
6	<i>Mode</i>	<i>практ.</i>	Опрацювання лексики (с. 117-128). Читання, переклад, переказ відповідних текстів. Аудіювання: казка "Aschenputtel". Граматика: Lokalsatz, Modalsatz, Kausalsatz. Презентація розм. теми "Mode im XXI Jahrhundert". Виконання письмових вправ.
7	<i>Menschen</i>	<i>практ.</i>	Опрацювання лексики за темою с. 9-28. Читання та переклад відповідних текстів. Аудіювання: Wer war Tucholsky S. 23. Граматика: Adjektiv. Виконання письмових вправ. Презентація розм. теми "Menschen um mich herum". Виконання письмових вправ. Писати твори, передавати інформацію
8	<i>Städte.</i>	<i>практ.</i>	Опрацювання лексики за темою (с. 29-48). Читання, переклад і переказ відповідних текстів. Аудіювання радіотексту "Berlin – München". Граматика:

			Wortstellung im Haupt- und Nebensatz; Negation. Презентація розм. теми " <i>Berlin als Hauptstadt der BRD</i> " - Виконання письмових вправ.
9	<i>Sprachen</i>	<i>практ.</i>	Опрацювання лексики (с. 49-66). Читання, переклад і переказ відповідних текстів. Аудіювання інтерв'ю "Deutsch in der Schweiz". Граматика: Verb; Präposition; Zeitformen. Дискусія "Teleschule". Презентація теми " <i>Fremdsprachenerwerb</i> " Виконання вправ.
10	<i>Liebe</i>	<i>практ.</i>	Опрацювання лексики за темою (с. 67-82). Читання, переклад і переказ відповідних текстів. Аудіювання радіоп'єси "Halb zwei" і уривку з ток-шоу "Heiraten". Граматика: Nomen und Nominalisierung. Виконання письмових вправ.
11	<i>Beruf.</i>	<i>практ.</i>	Опрацювання лексики (с. 83-104). Читання, переклад і переказ відповідних текстів. Аудіювання телеф. розмови "Anfrage beim Personalbüro". Граматика: Konjunktionen und Präpositionen Wiederholung. Письмо: Bewerbungsschreiben.
12	<i>Zukunft.</i>	<i>практ.</i>	Опрацювання лексики за темою (с. 105-122). Читання, переклад і переказ відповідних текстів. Аудіювання радіоп'єси "Der Fisch". Граматика: Konjunktiv II – Formen und Gebrauch. Виконання письмових вправ. Презентація розмовної теми " <i>Meine (beruflichen) Zukunftspläne</i> "

9. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Методи контролю: усний контроль (опитування на практичних заняттях, аудіювання, переказ, монологічне та діалогічне мовлення тощо), письмовий (виконання вправ, перекладів, повідомлень на задану тему), а також методи самоконтролю і самооцінки. Форми контролю: усні відповіді за темами практичних занять; предметно-тематичний Moodle-тест; екзамен (комбінована усно-писемна форма).

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в НУ «Запорізька політехніка» система контролю знань з дисципліни передбачає поточний, рубіжний та підсумковий і семестровий контроль.

Поточний контроль проводиться під час семінарських занять і враховує відвідування студентами навчальних занять і їх активність, у т.ч. і якість відповідей на них, а також участь у дискусіях. Активність на занятті оцінюється від 1 до 5 балів, які приплюсовуються до балів за відвідування.

Рубіжний (модульний) контроль – це контроль знань студентів після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми. Таких логічних частин дві у кожному семестрі – ЗМ-1 і ЗМ-2. Максимальна кількість за кожний із них складає 50 балів. Сума балів за обидва модулі, поділена на 2, складає середню кількість балів за обидва модулі. Вона враховується під час заліку чи екзамену.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться з метою оцінювання результатів навчання упродовж семестру. Він проводиться у вигляді Moodle-тесту, складеним на основі пройденого матеріалу. Максимальна кількість балів – **40**.

Семестровий контроль (залік) з дисципліни передбачає а) середня сума балів за поточний і рубіжний контроль **плюс б) 40** балів за залік (усне опитування). Якщо загальна сума дорівнює або перевищує 60 балів, залік вважається складеним. Якщо сума балів складає 59 і менше балів, студент зобов'язаний **повторити залік**.

Залік (семестр 7)

Поточне тестування та самостійна робота						Залік	Оцінка
ЗМ-1			ЗМ-2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	60 - 100
10	10	10	10	10	10		

Семестровий контроль (екзамен) з дисципліни проводиться у два етапи.

- **етап перший:** середня сума балів за поточний і рубіжний контроль **плюс** кількість балів за підсумковий контроль (Moodle-тест). Якщо загальна сума дорівнює або перевищує 60 балів, екзамен вважається складеним (якщо студент погоджується з оцінкою);

- **етап другий:**

- якщо студент бажає покращити позитивний бал, отриманий за результатами 1-го етапу, він має право **додатково скласти екзамен усно**;

- якщо сума балів 1-го етапу складає 59 і менше балів, студент **зобов'язаний скласти усний екзамен**.

Екзамен (семестр 8)

Поточне тестування та самостійна робота						Екзамен	Оцінка
ЗМ-3			ЗМ-4				
T7	T8	T9	T10	T11	T12	50	60 - 100
10	10	10	10	10	10		

Контроль знань здобувачів вищої освіти заочної форми навчання здійснюється шляхом виконання та подальшого захисту контрольної роботи у вигляді відповідей на питання, що стосуються змісту роботи (40 балів за контрольну роботу та 20 балів за усний захист). Додатково (40 балів) вони отримують за відповіді на питання, що охоплюють програму курсу.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
60 – 100	60 – 100	зараховано
1-59	незадовільно	не зараховано

11. ПОЛІТИКА КУРСУ

- Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності, а також:
- обов'язкове відвідування практичних занять під керівництвом викладача,
  - самостійно виконувати навчальні, поточні та підсумкові завдання,
  - дотримуватися норм законодавства про авторське право,
  - брати активну участь у навчальному процесі,
  - не запізнюватися на заняття, не пропускати заняття без поважних причин,
  - самостійно і своєчасно вивчати матеріал пропущеного заняття,
  - бути терпимими і доброзичливими до однокурсників та викладачів.

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 035 «Філологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Наказ МОН України № 896 від 20.06.2019. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/06/25/035-filologi-ya-bakalavr.pdf>

2. Освітньо-професійна програма «Германські мови та літератури (переклад включно)» підготовки бакалавра зі спеціальності 035 «Філологія» випускника НУ «Запорізька політехніка». Запоріжжя, 2024. [Затвердж. ВР 27.08.2024 р., пр. № 2].

3. Приходько А.М. Лексико-семантичний практикум: методичні матеріали до вивчення навчальної дисципліни «Друга іноземна мова (німецька)» для студентів 4-го курсу за освітньо-професійною програмою 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» спеціальності 035 «Філологія» денної форми навчання / Укл.: А.М. Приходько. Запоріжжя: НУЗП, 2020. – 56 с.

13. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНОЇ, НАУКОВОЇ ТА ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Perlmann-Balme M., Schwalb S., Weers D. Em neu: **Brückenkurs**. Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe. München: Hueber, 2008. 128 S.

Orth-Chambach J. Em neu: **Arbeitsbuch** zum Brückenkurs. Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe. München: Hueber, 2000 (2004, 2006, 2008). 128 S.

Schwalb S. Em neu: **Lehrerhandbuch** zum Brückenkurs. Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe. München: Hueber, 2000 (2004, 2006, 2008). 102 S.

Perlmann-Balme M., Schwalb S. Em neu: **Hauptkurs**. Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe. München: Hueber, 2008. 128 S.

Weers D. Em neu: **Arbeitsbuch** zum Hauptkurs. Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe. München: Hueber, 2000 (2004, 2006, 2008). 128 S.

Schwalb S. Em neu: **Lehrerhandbuch** zum Hauptkurs. Deutsch als Fremdsprache für die Mittelstufe. München: Hueber, 2000 (2004, 2006, 2008). 102 S.

Zielinski Wolf-Dietrich. ABC der deutschen Nebensätze. Einführung und Übungen. München: Max Hueber, 1991. 191 S.

Приходько А.М. Синтаксис складного речення для германістів: Навч. пос. Запоріжжя: ЗДУ, 1998. 295 с.

14. РЕКОМЕНДОВАНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

1. Репозитарій НУ "ЗП" <http://eir.zp.edu.ua/handle/123456789/386>
2. Бібліотека НУ "Запорізька політехніка" <http://library.zp.edu.ua/>